

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An concilia, confabulationes, contractus politici, & similia prohibeantur
fieri in loco sacro. punct. 4

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

4. Pena autem furancium in loco sacro duplex esse potest, alia ipso iure lata, alia ferenda. Si de pena ipso iure lata loquamur; aliqui existimant; quoscumque fures sacrilegos ipso iure excommunicatos esse. Adducitur *c. canon. 12. quæst. 3.* ibi Ecclesiarum Dei violatores autoritate Dei, & iudicio S. Spiritus, à gremio sanctæ matris Ecclesiæ, & consortio totius Christianitatis eliminamus. Item adducitur *c. omnes Ecclesiæ 17. q. 4.* Ibi omnes Ecclesiæ raptores, atque suarum facultatum alienatores à liminibus sanctæ matris Ecclesiæ anathematizatos pellimus, & damnamus. Deinde allegatur *cap. quisquis 17. quæst. 4.* ubi communione priuatur, qui Ecclesiam Dei violauerit, & aliqua sine licentia illius, cui commissa esse dignoscitur, inde abtulerit. In his ergo videtur fures sacrilegos excommunicationi subiectos esse. Cæterum, probabilis est nullum sacrilegum furem ipso iure excommunicatum esse, nisi simul Ecclesiam effringat. Priorem partem, scilicet furem simplicem sacrilegum excommunicatum non esse, docet Suar. *t. 5. de censur. disp. 22. sect. 2. num. 6.* Azor. *1. p. lib. 9. cap. 27. quæst. 13.* Bonac. *disp. 3. de primo decal. præcepto, quæst. 6. p. unica, num. 13.* Probat textus in *cap. ult. de furtis*, ubi qui furatus fuit calicem Ecclesiæ, si non est infamia publica notatus, admittitur ad ordines peracta penitentia, absque vlla absolutione: & in *cap. conquisitio de foro competenti*, dicitur anathemati subiciendos esse inuatores rerum Ecclesiæ, donec satisfecerint. Non est igitur excommunicatio ipso iure lata aduersus eos. Neque supradicti textus contrarij aliquid probant. Nam *cap. canon.* solum modum præscribit excommunicandi, non de facto excommunicat, vt placet Hugo, & Card. ibi. Quod si de facto excommunicationem ferat, cum non sit ille textus alicuius concilij generalis, non videtur pro tota Ecclesia obligare posse, neque pro lege taliter est receptus. *cap. verò omnes Ecclesiæ* non fert excommunicationem; sed approbat excommunicationem, si fiat, vel potius declarat quid cum excommunicatis faciendum est nempe pellendos, & excludendos esse ab Ecclesia. Denique *cap. quisquis* non infert excommunicationem, sed communionis Eucharistiæ priuationem, siquidem paulo inferius, si contumax existat, mandatur à communione fidelium priuari.

5. Verum si cum furto sacrilego mixta sit extractio Ecclesiæ, communis sententia affirmat excommunicationem incurrere, ex *cap. conquisitio de sententia excommunicat.* ubi aduersus quosdam, qui Ecclesias confregerunt, easque spoliare non dubitarunt, dicitur, *Mandamus, quatenus si est ita, memoratos sacrilegos excommunicatos nunciatis, & factis sic excommunicatos archiepis emitari, donec passis iniuria congruè satisfecerint, & damna pro eis data restituerint. Et cum literæ vestræ res vultu acem continentibus, Apostolico se conspectui repræsentent.* Et licet in huiusmodi textu non videatur ferri excommunicatio, sed iam lata & incurta mandati, vt publicetur, vt constat ex illis verbis, *mandamus, quatenus si est ita, memoratos sacrilegos excommunicatos nunciatis.* Quæ verba non ad ipsos delinquentes, sed ad iudices diriguntur. Nihilominus, quia non potest quis excommunicatus nunciari, quin prius excommunicatus sit, fit sane ex illo textu colligi, ipsos taliter delinquentes excommunicatos esse, siue illa excommunicatio ex illo textu, siue ex alio antecedenti habeatur. Probabilis tamen credo ex illo textu haberi, quia ille textus, non solum mandat denunciari excommunicatos sic delinquentes, sed implicite, & virtute eos excommunicat, facit enim hunc sensum. Mandamus, quatenus si ita est, memoratos sacrilegos, quos ex nunc excommunicamus, excommunicatos nunciatis; sic Suar. *t. 5. de censur. disp. 21. sect. 2. à num. 6.* Azor. *1. p. lib. 9. cap. 27. quæst. 12.* Bonac. *disp. 3. de primo decal. præcepto, quæst. 6. p. unica, num. 12.* Sayrus *lib. 3. cap. 29. num. 14.* Grassis *1. p. lib. 2. cap. 28. num. 12.* & alij ab eisdem relati. Aduerto tamen ad hanc excommunicationem incurrendam duplicem actionem requiri, quarum vna deficiente, vel in suo genere leui existente cessat excommunicatio. Requiritur ergo factio Ecclesiæ, & illius spoliatio; quia vtraque actio in *cap. conquisitio* apponitur. Vnde si illam Ecclesiam ab aliis perforatam spoliis, vel illam spoliis absque violento ingressu, nullam censuram incurrit: sic Doctores supra relati. Secundò, aduerto hanc excommunicationem non esse reseruatam, quousque denunciata non sit; quia post denunciationem dicitur, debere se Pontifici præsentare; sic Suar. & Bonac. *supra, & Tolet. cap. 3. num. 8.* Lessius *lib. 2. cap. 45. dub. 4. num. 21. & 22.*

6. Quod si de pena ferenda sermo sit, communis sententia Doctorum est esse arbitrariam pro conditione furti, & qualitate personarum ex *leg. 4. §. mandatis autem, ff. Ad leg. lul. Peculatus, & ibi glossa, & plurius exornat Anton. hom. cap. 5. de furtis num. 11.* Clarus. *pract. §. sacrilegium, num. 4. in princ.* Decian. *tract. crimin. lib. 6. c. 33.* Rub. *de penis sacrilegij, à num. 5.* Menoch. *lib. 2. de arbitrar. casu 389. à num. 2.* Diaz. *pract. cap. 87. num. 3.* Farinac. *7. p. de furtis, quæst. 17. 2. à num. 11.* Hoc tamen arbitrium potest index extendere vsque ad penam mortis, vt manifestè constat ex *leg. sacrilegij penam, ff. Ad leg. lul. Peculatus, ff. ibi sacrilegij penam* debet procul pro qualitate personarum, proque rei conditione, & temporis, & ætatis, & sexus, vel tenerius, vel clemensius statuere, & seio multos ad bestias damnasse sacrilegos, nonnullos etiam viuos exulisse,

alios verò in furca suspendisse. Decian. Farinac. Clams, & Menoch. *supra.* Et certe sacrilegium, ubi res facta de loco furripitur; regulariter pena mortis puniendum est, nisi leuitas furti, & ætas minor delinquentis obligent penam minorem, vt bene comprobatur Menoch. à num. 4. & Farinac. num. 25.

PUNCTVM III.

An actiones forenses secularium iudiciorum obtineant reuerentiæ debitæ locis sacris?

1. Certum est obtinere.
2. Non licet iudicibus secularibus extra necessitatem summariam informationem facere in Ecclesia, etiam illorum, qui ad illam conuenerunt.
3. Processus, & sententia iudicis Ecclesiastici non prohibetur illi fieri.

1. Constat obtinere, esse grauem culpam locis sacris vt ad illarum exercitum ex *cap. deest, de immunit. Ecclesiar. in 6.* vbi Gregor. X. inquit. *Omnia in Ecclesiis secularium iudiciorum strepitum conuulsiue, nulla inibi causa per laicos maxime criminalis agitur, sine loca eadem à laicorum cognitionibus aliena.* Quæ verba textus cum eodem tenore prolata sint, ac alia plura in eodem capite verita: quæ si fiant, non videntur grauem culpam sacrilegij continere. At cum statim subiungat textus. *Processus iudicium secularium, ac specialiter prolata sententias in eisdem locis omni robore firmitatis carere debere, efficitur sane culpam sacrilegij committi grauem, si ibi tales actus exerceas, & ita tenet Suar. r. 1. de relig. lib. 3. cap. 4. à num. 12.*

2. Ex quo inferitur non licere iudicibus secularibus summariam informationem facere in Ecclesia, eiusve cœmeterio. An illuc conuigentes gaudeant immunitate, quia illic iudicialia informatio, tamen non fit actus perfectus, quia non fit cum citatione partis: est tamen inchoatus, & eiusdem rationis, ac proinde sub eadem prohibitionem contineri debet. Sic Nauarr. *de orat. hor. quæst. canon. cap. 5. num. 49.* Quod tamen intelligendum est seculis necessitate, illa enim posita, sicut licet fit actus iudicialis in Ecclesia, ita etiam fit valde.

3. Dixi prohibitum esse omnem strepitum iudiciorum secularium, vt tacite infinuarem non prohiberi processum, & sententias à iudicibus Ecclesiasticis, quia hæc presumuntur pietatem concernere. Tum quia hic est fauor factus Ecclesiæ ministeris, & ita tenet glossa communiter recepta in *cap. deest, verbo secularium, & cap. 1. cap. cum in Ecclesiis de immunit. Ecclesiar. cap. relinq. de custodia Eucharistiæ, & tradit Nauarr. cap. 55. de orat. hor. canon. num. 36. & 44.* Ex his inferitur quid dicendum sit de aliis actionibus, quæ esto similitudinem habent cum placito, strepitum iudiciali, iudicialis actus non sunt. Dicendum ergo est, non esse prohibitas ex vi huius decreti, quia non est extendenda lex ultra verborum proprietatem. Quapropter non est prohibitum exercitum voluntarie iurisdictionis secularis, vt dispensatio electio, presentatio, & similia, Suar. *t. 1. de relig. lib. 3. de reuer. debita locis sacris, cap. 4. num. 13.* cum Panoimit & Syluest. Idem est de collatione gradus doctoratus, & similia, etiamsi autoritate regia concedatur; quia non est actus iurisdictionis contentioſæ, sed voluntariæ; & ad pietatem conducent, Nauarr. *cap. 5. de orat. n. 37.* Suar. num. 15. Per accidens fieri potest illicita, si cum strepitum, & tumultum chorearum, & ludorum diuina perturbantium conferratur, Suar. & Nauarr. *supra.*

PUNCTVM IV.

An concilia, confabulationes, contractus politici, & similia prohibeantur fieri in loco sacro?

1. Non esse horum rigorosam prohibitionem, nisi scandalum adſit, & notabilior diuina impediatur, plures Doctores censent.
2. Probabilis est esse præceptum Ecclesiasticum de illorum citatione.
3. Explicatur prohibita in *cap. deest, de immunit. Ecclesiar. in 6.*

1. Tota difficultas est in explicatione textus in *c. deest, de immunit. Ecclesiar. in 6.* vbi omnes hæc actiones prohibentur. Dubium tamen est; an vera, & rigorosa sit prohibitio? Plures Doctores existimant non esse, atque ita illorum transgressionem mortalem non esse, nisi ex contemptu, vel cum notabili impedimento diuinarum officiorum fiat: sic Nauarr. *de orat. & hor. canon. cap. 5. num. 42.* Angel. *verbo immunitatis, num. 5.* Tabiena eodem, & Syluest. *quæst. 2. num. 5.* Mauerius, qui in *supradicto cap. deest*, nullum est verbum præceptum respectu

respectu subditorum, sed solum quid conueniens sit ibidem fieri, declaratur. *Cessant*, inquit, *confabulationes, cessant rursus, cessant negociationes, cessant parlamenta*, qui modus dicendi non videtur preceptum conuenire. Quod si ita in *s. ordinarij* subiungitur, ut *ordinarij suscipienda suscipiant, et interdita complerent*, quae videtur iam supponi ibidem aliqua interdita, siquidem mandatur ordinariis, ut ad eorum obseruationem compescant. Respondere potest interdita esse, non precepto, sed directione, sicuti in religionibus contingit plura esse religiosi interdita ex regula, non ex precepto. Deinde, & efficacius, si omnia illa, quae in supradicto cap. interduntur, ex lege obligantur essent interdita, sequeretur obligatum esse confiteri circumstantiam loci facti eum, qui verba turpia, foeda, & alia similia ibi haberet, conueniens autem non admittitur communiter: solum enim ea quae polluant Ecclesiam in materia luxuriae, habent circumstantiam sacrilegij necessario consentiendam, ut dictum est p. 2. Ergo.

2. Nihilominus probabilius censo quae ibi interduntur, esse sub precepto interdita. Quia textus praecipit ordinariis, ut subditos compescant auctoritate illius Canonis ad illa vitanda: si autem ille Canon vim coactiuam non haberet, non posset ordinarij auctoritate illius subditos per censuras compescere. Quae ratio apud me est satis efficax, & ita tenet cum glossa in *supradicto cap. Suar. t. 1. de relig. lib. 3. cap. 6. num. 3.* Neque obicit contrarium fundamentum. Nam licet non sint verba praecipitum in actu signato, sunt tamen in actu exercitio; siquidem verbo imperatio prohibetur. Ad confirmationem dicimus non omnia quae illo cap. prohibentur sub graui peccato prohiberi, sed aliqua sub veniali, quia materia pleuiter laedit sanctitatem loci facti. Quae autem haec sint iam explico.

3. Primo enim prohibentur ibi seditio, conclamatio, & impetus. Inquit enim textus: *Nullus in loco eisdem, in quibus cum pace, ac quiete vota conueniunt celebrare, seditionem exciet, conclamationem moueat, impetumve committat.* Haec ergo; si de proprijs seditione, & ei adiunctis intelligatur, non est dubium esse mortales; quia si seditio facta extra Ecclesiam hanc continet grauiorem, punita in Ecclesia, hanc, & sacrilegij grauitatem habebit. Tum quia supradicto textu est prohibita. Tum quia graue scandalum generat, grauitate officij diuina perturbat, & ita docet *Suar. lib. 3. cap. 6. num. 4.* Verum si nomine *conclamatio*, & *impetus* ut pudia, choreas, & representationes intelligas, cum Nauarr. *cap. 5. de orat. a. num. 25.* Videndum, est an sint inhonestae, scandalosae, vel diuina officia grauitate perturbantes, quia tunc peccatum mortale erit ob has circumstantias, ut probat etiam textus in *cap. cum decet. de vita, & honestate clericorum.* Secus vero, si honestae, & pia sint; quia tunc non prohibentur, ut ex supradicto *cap. cum decet.* constat, & tradit glossa, & Panormit. *ibi Nauarr. & Suar. supra.* Secundo prohibentur *uicestrata*, & *societatum* quatuordecim concilia, conuentiones, & publica parlamenta. Subintelligendum est de rebz politicis, & profanis; nam concilia de his, quae ad pacem, & pietatem spectant, non intelliguntur ibidem prohibita; sic Ioann. And. & Panormit. *ibidem.* & tradit Nauarr. *dicto cap. 5. num. 32. & 37. in fine.* *Suar. cap. 4. num. 16. & cap. 6. num. 5.* Quod si concilia sint pure politica, & propter aliquam commoditatem ibi celebrantur, peccata mortalia non erunt, secluso scandalo, contempitu, violentia, & graui perturbatione diuinarum officiorum, *Suar. dicto cap. 6. numero quinto.*

Tertio, prohibentur vana, & multo fortius foeda, & profana colloquia, & confabulationes quaelibet; haec, inquam, ob huiusmodi prohibitionem sacrilegium continent, si in se peccata mortalia sint; quia ob reuerentiam loci sacri specialiter prohibentur. Confabulationes honestae, si extra tempus diuinarum officiorum habeantur, non credo ibidem prohiberi; alias dicendum esset peccate venialiter eos qui extra tempus diuinarum officiorum in Ecclesijs de rebus honestis colloquuntur, quod nimis durum esset. Quapropter *Suar. dicto cap. 6. num. 6.* affirmat ibi prohiberi solum colloquia oeiola, vel alias mala, adhaec, & quae diuinarum celebrationem perturbant.

Quarto, prohibentur negociationes, & praecipue nundinarum, in quibus verbis satis constat prohibitos esse quoslibet contractus emptiois, & venditionis vsum politicum respicientes. Non tamen credo semper grauem culpam ibi interuenire, sed quando adest negotiatio, hoc est expositio ad pluries contrahendum, uociferatione, contrahatione, & tumultu quia haec turbat officia diuina, & fraudibus est exposita, & Ecclesiam Dei multum profanat; quod satis constat ex exemplo Christi vendentes in templo grauitate reprehendentes. Ex his inferitur quid dicendum sit de vendendis candelis, & alia pietati fidelium inferentia: Credo si in templo vendantur permanentes, & quasi apposita mensa non excusari a peccato, & tradit Nauarr. *cap. 5. de orat. num. 36.* etiam contra tenet Antonin. Caiet. Syluest. & alij relati ab eodem Nauarr. *ibi*: quorum opinionionem ipse approbat, si a clericis vel religiosi venduntur eo fine praecipue, ut emptores satisfaciunt luxu pie deuotioni, quae non videtur firma excusationis ratio; efficiat orat, si quali pertransitum ibi vendantur. At si in exmercio, vel ad potam templi, sine strepitu verborum, & contentione pretij, horum

venditio celebretur, credo licere: tum ob consuetudinem; tum quia cessat ratio prohibitionis, quae est diuinarum perturbatio, & loci facti profanatio; Nauarr. *supra, Suar. 3. t. de Euchar. disp. 8. sect. 8. vers. secundo.* Fagund. *2. p. de precept. lib. 4. cap. 4. num. 10.* An vero horum venditio graue sit peccatum ex perturbatione diuinarum officiorum, & ex modo vendendi detumendum est. Existimo namque quod Ecclesia per se, & ex instituto ad venditionem eligatur, graue peccatum esse, quia indifferens est domum Dei fieri domum negociationis; & ex scandalo si addit, delendum est, ut diximus.

Quinto, prohibetur fori cuiuscunque tumultus: Sub quibus verbis aliqui existimant comprehendi quamlibet agitationem causarum iudicialium, sed immerito; quia id in sequentibus verbis prohibetur, cum dicitur: *Omnia in eis*, scilicet Ecclesijs, & exmercijs, *secularium iudiciorum strepitus conuulsar.* Quapropter illa verba explicant, & extendunt antecedentia; prohibent enim omnem negociationem, praecipue nundinarum, & subdit: *ac fori cuiuscunque tumultum*, quasi diceret, cesset tumultus, qui in foro contrahendo interuenire solet. Quare omnis contractus emptiois, & venditionis illis verbis prohibetur; Nauarr. *cap. 5. de orat. num. 46.*

Sed dubium est, an contractus, si ab Ecclesiasticis celebrentur, sint prohibiti. Videntur quidem esse. Tum quia prohibetur fori cuiuscunque tumultus. Ergo tam tumultus ab Ecclesiastico, quam a seculari factus. Tum quia Ecclesiastici arctius obligantur, quam saeculares tempis exhibere reuerentiam. Haec rationes meo iudicio conuincunt debere Ecclesiasticos in his locis cessare a contractibus profanis. At si contractus de rebus Ecclesiasticis sint, credo non obligari ab his abstinere, nisi quatenus diuinis officiis esse possunt impedimenta. Si enim prolatio sententiae Ecclesiasticae in *supradicto cap.* non prohibetur, neque contractus Ecclesiastici prohiberi debent. Nauarr. *cap. 5. de orat. num. 37.* Vnum tamen est omnino certum, contractus in Ecclesijs celebratos siue ab Ecclesiasticis, siue a laicis validos esse; quia in *supradicto cap. decet*, solum processus, & sententia saecularium iudicium irritantur, contractus vero nulla fit irritatio, tamen prohibentur: ita tenet glossa communiter recepta in *dicto cap. decet, verbo processus*, Panormit. *num. 6. & 7. Syluest. verbo immunitas 1. num. 3. & 4. Nauarr. cap. 5. de orat. num. 37. Suar. t. 1. lib. 3. cap. 4. num. 18.* Sexto in *cap. relinquitur de custodia Eucharistiae.* Ob reuerentiam locis sacris debitam prohibetur, ne in Ecclesijs admittantur suppellectilia, tam clericorum, quam saecularium custodienda, nisi propter hostiles incurias, aut incendia repentina, seu alias necessitates urgentes, ad eas oporteat habere refugium. Circa quam prohibitionem aduertit bene *Suar. cap. 6. in princ.* de sola Ecclesia rigorose sumptu intelligi debere, non de sacristia, aut alijs locis annexis. Secundo, aduertat regulariter non esse haec peccata mortalia, nisi excessus tantus fuerit, ut notabiliter impediat Ecclesia, vel faderet, aut contemni videatur, quod satis colligitur ex principio textus, ubi inquit Innocent. III. *Relinquitur nolumus incorruptum, quod quidam clerici Ecclesias sic exponant suppellectilibus proprijs, & etiam alienis, ut potius domus laicis quam Dei basilica videantur.*

PUNCTUM V.

An contra reuerentiam debitam loco facto sit illuc confugientes vi extrahere?

1. Iure canonico, & ciuili grauissima irreuerentia sit his locis, si illuc confugientes, ne securi existant, vi aut fraude extrahantur.
2. Iure naturali, aut diuino non est firmata haec immunitas.
3. Late haec immunitas locis sacris concessa explicanda est.
4. Interpretatio facienda est iuxta ius canonicum.
5. Consuetudine tolli, vel diminui potest haec immunitas.
6. Debet tamen esse legitime praescripta post concilium, & constitutionem Greg.

1. Regula est iure canonico, & ciuili stabilita, & ab omnibus recepta, grauissimam irreuerentiam fieri locis sacris, si illuc confugientes, ut securi existant, vi aut fraude extrahantur. Ex iure canonico textus est expressus in *cap. inter alia, de immunit. Ecclesiae*: ibi, si liber, quantumcumque graui maleficia perpetraverit, non est violenter ab Ecclesia extrahendus. Idem probatur ex *cap. frater, cap. minor, cap. veum, cap. desiniuit, cap. id constituimus, & alij 17. q. 4.* & nouissime a Trident. confirmata est *cap. 20. sess. 21. & a Gregor. X. in sua constitutione*, quae incipit, *cum alias nonnulli praedecessores nostri*, edita 28. Maij. anno 1591. quanquam ad verbum referre Bonac. *disp. 3. de primo decal. praepro. q. 7. in princ.* ubi tota haec materia immunitatis latissime expenditur, & licet Ioann. Guetier. *pr. st. qu. st. ciuili, lib. 3. q. 1. num. 36.* fortiter contendit supradictam constitutionem non habere vim nisi in illis locis, & prouincijs, in quibus aliqua priuilegia immunitatem Ecclesiasticam